

stop službe pri Sv. Barbari, dejansko pa menda nove službe do danes ni nastopil, v Mežici pa tudi ne poučuje. Uradno se ga je opozorilo, da mu po samem zakonu prestopa ne služba, ako ne nastopi. Ali pa je stvar res tako enostavna? Kaj zasledujejo oblasti, kakšno ozadje ima zadeva, povprašuje vse povsod učiteljstvo.

Zakaj se nas sili, da se moramo ponovno z zadevo pečati, zakaj se vznemirjajo naše vrste. To mora biti danes vsakomur jasno, da preko takih pravnih eksperimentov s članom naše organizacije ne moremo iti molče na dnevni red. Ne bomo preje odnehal, predno se zadeva s pravnega vidika popolnoma zadovoljivo ne uredi. Mi poznamo in

priznavamo samo eno pot kot pravilno, t. j. pravilna izvršitev disciplinske preiskave in na podlagi te pravilno izvajanje zaključkov. Vsak drugi izhod, ki bi ga iskala oblast, odklanjamo.

Ako se upošteva, da velik del javnosti gleda na zadevo kot na neki dvoboj med Möderndorferjem in angleškim rudnikom, da ves postopek presoja iz tega vidika, da spravlja v zvezo z Möderndorferjevo premetivjo tudi ukrepe proti krajnemu šolskemu svetu in občinskemu zastopu v Mežici, je vsakomur jasna nujna potreba, da se zadeva čimprej razčisti na tak nedvoumen način, da bo učiteljstvo pomirjeno in avtoriteta zakona upostavljena.

Poverjenik UJU Zagreb g. Josip Škavič k projektu dr. Čajkovčevega šolskega zakona.

G. Josip Škavič, poverjenik UJU Zagreb, član komisije za predelavo projekta, je napisal v »Narodni Prosveti« članek, v katerem je točno opredelil svoje stališče k projektu dr. Čajkovčevega šolskega zakona. Članek prinašamo v celoti:

Stalnost in strokovna kvalifikacija.

Ne samo, da je načrt šolskega zakona, kakršen je izšel iz rok komisije, osigural samostojnost strokovnemu vplivu, nego je spravi upravo in nadzorstvo šole na take norme, ki nam garantirajo stalnost in strokovno kvalifikacijo, a šolo in učiteljstvo obvarujejo pred vsako samovoljo in zlorabo upravnih in nadzornih organov.

Dolžnosti prosvetnih organov so točno specificirane, a za vsako vrsto dela v šolski organizaciji se zahteva tudi specialna kvalifikacija. S tem je vsakemu delu na vsakem kraju popolnoma zagotovljena strokovna sposobnost in jamstvo, da gotovo vrsto dela vrši edino oni, ki je za isto delo usposobljen.

Nameščanje učiteljstva.

Ustvarjen je s tem kriterij, po katerem se bode izbiralo prosvetne delavce za različne posle v področju osnovne narodne prosvete. Edino na ta način se more postaviti v drugo vrsto različne neprosvetne in nepedagoške motive, ki so dosedaj v mnogih slučajih, na prvem mestu, naravnost odločali pri nameščanju prosvetnih delavcev, na razna mesta šolske uprave in šolskega nadzorstva. Do stalnosti v šolski politiki je mogoče priti edino na ta način in samo tedaj, ako bodo v šolski organizaciji odločali prosvetni in pedagoški razlogi. Na tej podlagi se bo polagoma odpravilo vse ono, kar danes v resnici ovira pravilno prosvetno delo. Tako veliko zlo, kakor vlada danes, ne more naenkrat izginiti iz organizma, v katerem se je polagoma in šele tekom dolgega časa vkoreninilo. V tem je pa tudi garancija, da bo polagoma odpravljeno.

Napredovanje učiteljstva.

Zakonski načrt garantira tudi pravilnost v napredovanju učiteljstva. Komisija pa je z vsemi silami delovala tudi na to, da sloni vsako službeno napredovanje učiteljstva na popolnoma pravih razlogih ter da more dober učitelj popolnoma neovirano vršiti svoje delo v šoli in izven šole.

Kakor so povsod specificirane dolžnosti učiteljstva, tako so tudi točno normirane njih pravice.

Zelo dobre so posebno one določbe, ki odločajo pravico učiteljeve stalnosti v službi.

Nova ministerijalna odredba o ocenjevanju učiteljstva.

Dosedanji predpisi o ocenjevanju se izpremenijo. — Ocenjevalne komisije so sreske in oblastne. — Učiteljstvo bo volilo svoje zastopnike v ocenjevalno komisijo.

Ocenjevanje; ocenjevalne in prizivne komisije učiteljstva osnovnih šol.

Ker se šolsko-upravno področje nekaterih sreskih poglavarstev ljubljanske in mariborske oblasti ne sklada s področjem bivših okrajnih šolskih svetov, dalje z ozirom na odlok ministrstva prosvete O. N. br. 38.811/25, ki se je z njim uredila ocenjevalna komisija za meščanske šole v ljubljanski in mariborski oblasti, kakor tudi z ozirom na nove rede, ki so predpisani za oceno učenec osnovnih šol, odreja ministrstvo prosvete z odlokom z dne 31. decembra 1926, O. N. br. 34.215, da se Naredba poverjeništvu za uk in bogočastje o usposobljenosti ocenjevanju učiteljstva na javnih osnovnih šolah v Sloveniji z dne 23. aprila 1920, »U. list« letnik II., št. 52., tč. 194 (Fink I. št. 49), izmenja nastopno:

§ 1. Upravitelj večrazrednih osnovnih šol (dalje kakor v prvotni naredbi, le tam, kjer je v naredbi govor o okrajnem šolskem svetu, je sedaj popraviti z označbo »sreski poglavar«, oziroma »sreski šolski nadzornik«...)

§ 2. Za vsak šolski srez se ustanovi pri sreskem poglavarstvu sreska ocenjevalna komisija.

§ 3. Člani sreske ocenjevalne komisije so: sreski poglavar kot predsednik, sreski šolski nadzornik kot poročevalec, izvoljeni zastopnik učiteljstva kot prisednik.

Vzdrževanje in unifikacija šolstva.

Brez pravilne finančne podlage je nemogoč pravilen razvitek šole, njeno širjenje in ureditev njenega notranjega in zunanjega razvoja. Posebno se je s te strani oziralo na razmere v bolj zapuščenih krajih naše domovine in na težje delo učiteljstva.

Prosveta se more unificirati edino tedaj, ako se njeno finansiranje uredi tako, da isto omogoča napredek šole v onih krajih, kjer je ogroženo po siromaštvu ali nasprotju z zahtevo naroda.

Brez tega ne pride nikoli do unifikacije, izpostavljeni kraji bodo vidno zaostajali, a tega dobra šolska politika ne sme dopustiti.

Šolska obveznost.

Unifikacija šolstva bo odsevala v delu osnovne narodne prosvete, ako se trajanje šolske dobe izenači na vseh straneh države. To izenačenje pa se naj ne izvrši po najnižji točki, ker bi to pomenilo nazadovanje za druge, nego po najvišji točki, ker ta mora odločati pri reguliranju.

Vsi narodi, ki imajo danes osemletno šolsko obveznost, so prehodili isto pot od štiriletnosti, ki bi jo morali prehoditi sedaj mi in kakor so oni stopnjema napredovali, tako moramo tudi mi prestopiti čez to prehodno fazo.

Soodločevanje učiteljstva pri šolstvu.

Ravno tako je treba, da dá zakon šolo, kot državno in narodno ustanovo popolnoma v roke učitelju, da on vodi v njej vse delo, ker je za to usposobljen in ker od tega je odvisno edinstvo dela in edinstvo otroškega pogleda v bodočnost in njega manifestacije.

Vse šolsko delo se mora opravljati enako in voditi ga v enem duhu in šele potem bo imela šola močan vpliv na življenje naroda, na njegovo kulturo in na vse sposobnosti, ki so potrebne za popolno produktivnost.

Stališče učiteljstva in organizacije k zakonu.

Dolžnost učiteljstva, a še posebej vseh prosvetnih faktorjev, v prvi vrsti pa učiteljskih organizacij, je, da dajo zakonu dušo, da ga oživijo z delom v šoli in med narodom, kakor tudi s stalnim napredovanjem naše osnovne narodne prosvete.

Brez te duše niti njegove najboljše naredbe ne bodo rodile zdravega sadu.

2. Namestnik vstopi v komisijo, kadar se obravnavajo pritožbe zastopnika ali učiteljev one šole, kjer je zastopnik nameščen ali če je zastopnik zadržan.

3. —————
4. —————

Ostalo besedilo cit. Naredbe ostane do nadaljnjega v veljavi, istotako tudi odl. bivšega višjega šolskega sveta v Ljubljani št. 6384, 14. junija 1920, št. 7770 z dne 19. junija 1920 in št. 10.029 z dne 12. oktobra 1920 v kolikor niso v nasprotju z gorenjim.

Razveljavlja pa se kot neskladen z gorenjim odlokom ministrstva prosvete O. N. br. 30.797 od 3. novembra 1926.

Odlok ministrstva prosvete O. N. br. 34.215 nadalje odreja, da veljajo v § 5. predpisani redi že za šolsko leto 1925/26. Ako so ocenjevalne komisije za to šolsko leto že zaključile in izdale ocene, naj jih izdajo zaradi enotnosti ponovno z označenimi redi.

Z ozirom na izmene v citirani naredbi je treba odrediti novo volitev zastopnika učiteljstva in njegovega namestnika v sresko ocenjevalno in v prizivno komisijo, odnosno v mariborski oblasti, kjer so se volitve v sreske ocenjevalne komisije že izvršile po navodilu mariborskega prosvetnega oddelka P. br. 5165/25 z dne 21. januarja 1926, le za prizivno komisijo, in sicer:

I. Sreska komisija:

Volil naj se zastopnik in njegov namestnik, ki vrši svojo dolžnost, a) kadar je treba ocenjevati zastopnika samega ali učiteljstvo one šole, kjer je zastopnik nameščen, b) kadar je zastopnik zadržan. Volilne upravičence določa odredba bivšega višjega šolskega sveta št. 6778 z dne 2. junija 1921. (Fink II. št. 41.)

Na osnovi te odredbe sestavi vsak šolski upravljatelj imenik volilcev podrejene mu šole na polovični polji z razpredelki nastopnih podatkov:

1. poslovni broj zadeve, t. j. volitve zastopnika učiteljstva v ocenjevalno komisijo po opravljenem zapisniku, 2. ime šole, 3. ime in službeni naslov volilnega upravičenca. Ta imenik volilcev datira in podpisuje šolski upravljatelj in ga pošlje sreski poglavarju. Sreski poglavar pregleda in po potrebi popravi in potrdi volilni imenik ter ga vrne šolskemu upravljateljstvu z natančno številko volilnih upravičencev ustrežajočim številom uradnih glasovnic na 1/4 pole, ki je na njih odtisnjen samo žig sreskega poglavarja in dostavek:

Korak šmarsko-rogaškega učiteljskega društva.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je na svojem običnem zboru dne 15. t. m. storilo korak, ki je v marsikakem oziru značilen za sedanje razmere in zasluži, da se ga osvetli in otmne pozabljenosti v svrhu poznejšega obudovanja konsekvence, discipline in logike, ki vlada še v enem delu učiteljstva.

Od 72 članov je bilo navzočih 54 in od teh je glasovalo 45, da ostanejo sicer še v UJU, pač pa prekinejo vse zveze s poverjeništvom UJU Ljubljana ter pristopijo k zvezi okrajnih učiteljskih društev »Edinstvo«.

Kdor pozna razmere, ki vladajo med učiteljstvom tega okraja, tega ta sklep sam na sebi ni mogel osumniti, posebno še, če ve, da se je ta korak pripravljaj že mesece in mesece in se je čakalo le ugodnega trenutka in na zunaj vsaj na videz lepega izgovora.

Poglavje o narodnem in državnem edinstvu se je premlevalo ponovno pri različnih zborovanjih in pod različnimi naslovi seveda v obliki in tonu, kateri je končno moral privedi v takih razmerah živče in delujoče učiteljstvo tja, kjer ga je hotelo imeti nekaj odločilnih posameznikov.

Za nameček se je je privleklo pošast, ki ji je ime sindikalizem in hoče vse uničiti, da ne omenjamo podpisov, ki so se pobirali na daljšo izjavo, češ, da naj se vsak podpiše, kdor je za narodno in državno edinstvo.

Skrbno pripravljani izstop iz poverjeništvu je maskiral na dnevnem redu »odgovor poverjeništvu na naše sklepe«.

To je kratek potek dolgotrajnih dogodkov, ki so privedli do takega kurioznega koraka.

Katero društvo je lahko v UJU?

Zakaj UJU basira na sreskih društvih, katera so združena v posameznih pokrajinah v poverjeništvu UJU. Torej ne more biti nobeno sresko društvo direktno član centrale UJU, ampak le potom pristojnega poverjeništvu. Za sreska društva v Slove-niji je UJU poverjeništvu v Ljubljani, tako so nam vsaj pridigovali prej, da se morajo vsa društva podvreči disciplini in le potom poverjeništvu občeati v UJU. In nobeno društvo ni kršilo tega!

Zastopnik učiteljstva —————
Njegov namestnik —————
brez vsakega, nadaljnega dostavka, na pr. podpisa ali tek. štev.

Šolski upravljatelj razdeli glasovnice po volilnem imeniku med volilne upravičence in izroči v s a k e m u prazen uradni kuvert, ki je na njem napisan poslovni broj zadeve in odtisnjen uradni žig.

Določenega dne odda do določene ure vsak volilec svoje, z imenom in službenim naslovom obeh kandidatov izpolnjeno glasovnico v zaprtem kuvertu šolskemu upravljatelju, ki jih priklapi volilnemu imeniku in takoj predloži sreskemu poglavarju s kratkim poročilom o zadevi, ako bi število oddanih glasovnic ne ustrezalo številu volilcev po volilnem imeniku.

Odprtih kuvert z glasovnicami šolski upravljatelj ne sme sprejeti.

Ko so sreskemu poglavarju prispele glasovnice vseh šol, odredi skrutinij, volitve, h kateremu pritegne po enega službeno najstarejšega volilca z dveh najbližjih šol.

Kuverte z glasovnicami odpira komisija, sestavljena iz sreskega šolskega nadzornika in dveh ad hoc pozvanih najstarejših volilcev, ugotovi izid volitve, sestavi in podpiše o tem zapisnik ter vloži ves akt k uradnim spisom. Sreski poglavar poroča funkcijo (za zastopnika ali namestnika), imeni in službeni naslov izvoljenih prosvetnemu oddelku, in kadar vzame ta izvolitev na znanje, obvesti sreski poglavar oba izvoljenca s pozivom, da sprejmeta mandat.

S tem je volilni akt končan.

Vzpored volitve odredi prosvetni oddelek.

II. Prizivna komisija:

Na isti način, kakor volitev zastopnika in njegovega namestnika v sreski ocenjevalni komisiji, se odredi tudi izvolitev učiteljskega zastopnika in njegovega namestnika v prizivni komisiji s to razliko, da predpiše in dostavi po uradni poti uradno glasovnico volilnim upravičencem prosvetni oddelek velikega župana in da vrši skrutinij komisija, sestavljena iz oblastnega šolskega nadzornika in dveh ad hoc pozvanih najstarejših šolskih upraviteljev ali učiteljev, nameščenih v mestu sedeža oblasti. Izvoljenega funkcijo, narja potrjuje ministrstvo prosvete.

Prosvetni oddelek bo naknadno odredil razpored volitev s posebnim odlokom.

Korak šmarsko-rogaškega učiteljskega društva.

Zveza »Edinstvo« pa ni nikako poverjeništvu UJU ravno tako ne, kakor ni mogla popreje biti tako poverjeništvu bivša »Slomškova zveza«. Torej če se prekinejo zveze in odpovedo listi pri pristojnem poverjeništvu, potem sresko društvo ni in ne more biti več član UJU. In tako bo morala večina onih, ki je bila zapeljana po besedah drugih, spoznati, da ni več član UJU, če ostane pri društvenem sklepu.

To je menda logika, ki jo razume vsak otrok, le v šmarsko-rogaškem učiteljskem društvu nekaterim ni šla v glavo, drugim pa morda iz teh ali onih ozirov ni smela, ker tiče pod vplivom višjih sil.

Stanovska disciplina.

Kar se pa tiče stanovske discipline, je pa posebno poglavje. Priznajo, da so v manjšini po svojem naziranju, a ker večina noče plesati prav po istih taktih, ki jih daje manjšina, potem pa gremo...

V navadnem besednjaku se to imenuje nediscipliniranost, v drugih pa tudi terorizem. Zakaj če razumem stanovsko disciplino v onem smislu, kakor so jo ravno zahtevali od manjšine vedno oni, ki jo sedaj najbolj kršijo, dokler so bili na vodilnih mestih — seveda, potem se borim za svoje ideje legalnim putem, dokler končno ne zmagam, ali pa propadem. Ako pa užaljen izstopim, če ne prodrem proti večini, potem mi vsak otrok lahko očita, da ne poznam discipline.

Resnico te trditve bode odslej skušala večina šmarsko-rogaškega učiteljskega društva na svoji koži. Zakaj kljub vsem razmeram je gotovo še tretjina članstva, ki misli s svojo glavo, ali pa ki bode še izpregledala, da vodi tak korak v pagubo, ne pa v dobrobit stanu in šole. Zakaj: Kdor ruši stanovsko edinstvo, ta ni in tudi ne more biti za narodno edinstvo, pa če še tako poudarja svoje.

Predpogoj narodnemu edinstvu je edinstvo v posameznih stanovih. Brez tega je narodno edinstvo nemogoče.

Boj za osvoboditev učiteljskega stanu je težak, a sigurno je, da napoči tudi za učiteljstvo dan, ko se osvobodi vseh »jarmov« in preko več zaprek gre, tem večje bo spoznanje in tem trdnjša bo zmaga svobode.

Splošne vesti.

— Premestitev tov. Möderndorferja v Haloze. Prejeli smo obvestilo, da je tovariš Möderndorfer z ministrskim odlokom 985 od 11. januarja t. l. na podlagi člena 71. po službeni potrebi premeščen v Haloze. Premestitev se je izvršila sedaj na podlagi prejšnjega zaslivanja, vendar tov. Möderndorferju tudi sedaj ni bila objavljena njegova

va krivda. Poverjeništvu UJU je proti premetitvi protestiralo in je zopet ob Möderndorferjevem slučaju manifestiralo za učiteljsko stalnost, ker mu krivda ni priobčena.

— Sedemdesetletnico praznuje prijatelj učiteljstva g. nadsvetnik Anton Mikuž v Ljubljani. Našemu sotrudniku iskrene čestitke in še mnogo let!

— Vse one učitelje in učiteljice, ki čakajo na povišico v položajni plači, opozarjamo na napredovanja v današnji številki. Vsa ta napredovanja veljajo od 1. januarja t. l. naprej. Zakasnevanje posebno ona napredovanja, ki se izvrše s kraljevim ukazom. Nekateri izgube po par mesecev na ta način, ker je veljavno napredovanje od dneva podpisa in ne od dneva zaplote. Naša borba mora iti za tem, da se razvrstila uredba izpremeni v zakon in se s tem pravi krivica glede avtomatičnega napredovanja.

— I. polletje na vseh osnovnih šolah v ljubljanski oblasti se zaključuje po odredbi prosvetnega oddelka v Ljubljani P. br. 693/27 v soboto, dne 29. januarja 1927. V mariborski oblasti pa je v veljavi odlok bivšega prosvetnega oddelka za Slovenijo iz leta 1924. (Fink IV. 107), ki določa, da se zaključuje I. polletje v soboto pred 25. januarjem. To v pojasnilo k notici »Semestrne počitnice« v zadnjem »Učiteljski Tovarš«.

— Druga seja poverjenikov UJU se vrši dne 25. januarja 1927 v Sarajevu s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev seje po predsedniku UJU. 2. Poročilo poverjenikov o delu po poverjeništvih. 3. Razprava o novem zakonskem projektu zakona o narodnih šolah. 4. Pretresanje načrta pravil UJU. 5. Sklepanje o seji širjega glavnega odbora. 6. Vprašanja in predlogi. — Ker ima naše poverjeništvu sejo širjega sosveta 2. februarja t. l. v Celju in imajo funkcijari mnogo posla s sestavo poročil in iz drugih vzrokov, je poverjeništvu zapisilo Udrženje za preložitve seje na februar t. l., čemur je predsedstvo ugodilo.

— »Jutro« prinaša v 14. številki t. l. resnično vest, da so nekateri člani kočevskega učiteljskega društva izstopili iz UJU »vsled napada g. l. Dimnika na nadzornika Betrianija«. Resnici na ljubo moramo ugotoviti, da je g. Alfonz Završnik že pred občinim zborom razposlal na vse člane društva posebno okrožnico, v kateri pravi, da se bo ob priliki tega občnega zbora ustanovilo društvo »Edinstvo«. Torej je bil izstop že prej pripravljen. Tudi ni res, da je odšlo 43 članov z občnega zbora, temveč jih je bilo točno samo 29, med tem ko jih je vključ hudemu pritisku ostalo na občnem zboru še 72. O »napadu« bomo dali pojasnilo, če bomo nadalje izzvanji, prepričani pa smo, da bi jih ne odšlo niti 29, če bi slišali potrebna pojasnila.

— Smučarstvo za šolsko mladino. Jugoslovenski zimsko-sportni savez namerava prirediti za srednješolsko in osnovnošolsko mladino v Ljubljani tečaj za smučarstvo, ki bo praktičen pod Tivolijem ali na Golovcu, teoretičen pa s predavanji in skioptičnimi slikami. Namen akcije je, da se s sportom očuva zdravje mladini, ki zaradi poveljnih nehygieničnih razmer glede šolskih prostorov mnogo trpi na zdravju. Savez namerava akcijo razširiti tudi na druge kraje, posebno kjer se nahajajo učiteljsko-smučarji.

— Glede nameščanja učiteljstva je prosvetni oddelček v Ljubljani izdal nalog sreskim šolskim referentom, da poročajo, ali je na šoli kdo odveč, ali je na šoli kdo premalo. — Kakor je videti, želi prosvetna uprava vendar urediti razmere na šolah, da ne bo na nekaterih šolah preveč učiteljstva, na drugih pa da bodo razredi brez učiteljstva. — Pov. UJU bo podprlo to akcijo, ker zbira potrebne podatke tudi o napakah, ki so bile napravljene v tem pogledu v preteklosti. — Kakor čujemo, namerava prosvetna uprava izdati tudi nov stalež učiteljstva, s čemer bo zelo ustrezno, ker je stari stalež od leta 1923. in ni več poraben.

— Samo red eden ima posledico na napredovanje. Z novo odredbo o ocenjevanju, ki jo prinašamo na drugem mestu, je odpravljena tudi krivica, da bi red, proti kateremu je dovoljena pritožba, veljal tudi za red, s katerim učiteljstvo ne more napredovati in ne prositi za razpisano službeno mesto. Ministrstvo prosvete je razveljavilo tudi tozadevne odloke O. N. br. 30.797 od 3. novembra 1926, s katerim je bila ocena »zadostno« predpisana kot slaba ocena.

— Projekt šolskega zakona. Projekt šolskega zakona, ki ga je sedaj odobril tudi g. minister prosvete, je dotiskan v državni tiskarni in bo predložen narodni skupščini. G. minister prosvete je odredil, da se natisne 400 komadov tudi za UJU, ki ga bo razposlalo na poverjeništvu UJU in okrajna učiteljska društva UJU.

— Prihodnja glavna skupščina UJU bo v Skoplju. Predsednik UJU tov. Vlada K. Petrovič se je mudil v božičnih dneh v Skoplju, kjer je vodil razgovore o Glavni skupščini UJU. Sresko učiteljsko društvo v Skoplju je soglasno sklenilo, da prevzame priprave za letošnjo glavno skupščino UJU, ki naj se vrši v Skoplju.

— Ustanove vdovam in sirotam državnih nameščencev. Hranilni in posojilni konzorcij javnih nameščencev in upokojencev v Ljubljani razpisuje za leto 1927. iz sklada Ivana Rostana 15 ustanov po 300 Din za najbednejše vdove in sirote po državnih nameščencih. Prošnje naj se pošljejo na upravni odbor konzorcija do 1. marca t. l. Prosilke naj prošnjam prilože od občinskega ali župniškega urada potrjeno dokazilo, da so res ubožne, ali pa radi boleznij in onesposobljene za pridobivanje.

— Ameriški »Mladinski list« je zaključil svoj V. letnik obstoja. List se je v tem letniku še posebej dvignil: zadobil je ilustrirano naslovno stran, katero je narisal Albin Čebular, ki je opremil list tudi z drugimi slikami ter poslal s pesmicami in prozo. Da-

lje zasledimo tudi prav močno zastopane: Kette, E. Gangl, Oton Zupančič, Albreht. Lično opisuje razne dogodke Stric Matije, kateri prav živahno kramlja z deco. Nekaj sličic je tudi Zeletovih; prav lepi so pa razni posnetki, ki dajo s tiskom in finim papirjem prav lepo lice. Pač ameriški »Mladinski list« je v duhu jako globok in evropski mladinski listi so še daleč za njim s svojim obzorjem. Zavednost Amerike se pač povsod zrcali in zasluži prvenstvo.

— Martin Repič, rojen leta 1852. v Gornjih Kojah Savinjske doline, naš prototip kepoštevca, nas je nenadoma zapustil. Takšen junak, na duši in telesu jak, pa je podlegel na videz tako malenkostni bolezni. Po svojih genialnih nazorih in praktičnem življenju, povsod priljubljen, morda zločen, je bil on svoje vrste unicum. Njegova je veljala zahrbtnosti ni poznal. Odkrit, a len značaj je bil. Zato mu ni bilo vedno z rožicami postlano. Svetovna vojna mu je vzela sina doktorja, universit. docenta. To ga je potrla. Od svojih 74 let jih je 44 posvetil šolskemu pouku na Pohorju. Naj si zdaj počije. Bodi mu zemljica lahka!

— Rokotvorni tečaj v Novem mestu. Prijavljencem in tečaj za rokotvorni pouk (deska ročna dela) javljam v sporazumu z g. ravnateljem Novakom, voditeljem tečaja in s prosvetnim referentom v Novem mestu sledeče: Tečaj se prične v četrtek 27. t. m. ob 8. uri zjutraj na deški osnovni šoli v Novem mestu. Vsi, ki so se prijavili v tečaj, naj bodo točno na mestu, da bo šlo delo redno in hitro izpod rok, ker le tako bomo dosegli svoj smoter. Nagrada za naš trud in stroške bo boljši uspeh v šoli. Priglasilo se je 38 tovarišev oziroma tovarišic. Opozarjam, da smo za toliko število naročili material, ki ga bomo vsi prijavitelci enakovredno poravnali, brez oziroma, ali smo se udeležili tečaja ali ne. Zato naj nihče ne izostane! Stroški bodo itak minimalni in najbrže ne bodo presegli 30 Din. Vsakdo naj prinese s seboj: šivanke, sukanec, nož, škarje, svinčnik, šestilo, trikotnik in železno ravnilo (če tega ni, bo dobro tudi navadno leseno). Vse drugo dobite v tečaju. Urili se bomo dnevno od 8.—12. ure in od 14.—18. ure in to v četrtek, petek in soboto. Na svizdenje! — Pirnat Viktor, predsednik novomeškega okrajnega učiteljskega društva.

— Vsem cenjenim tovarišem, ki so naročili knjige za deška ročna dela, naznanjam, da so knjige došle in jih v kratkem prejmejo. Podrobnejši podatki slede. — Lajovic Albin.

— Prosimo malo obzira. Poročevalci, ki pošiljajo poročila o društvenih zborovanjih, so postali zopet zelo dolgi. Ne čitajo vsi naročniki radi društvenih poročil, posebno če so dolga in zavzemajo mnogo prostora, dasi so zelo zanimiva za organizatorja, ker je prav iz njih razbrati pravo mišljenje članstva. Zato jim polagamo veliko važnost in prosimo poročevalce, da podajo v kratki in jedrnat obliki jasno sliko razpoloženja in želja, ki jih ima članstvo. Prosimo pa poročevalce, naj bodo kratki, da lahko upoštevamo tudi druge dopise in da lahko hitreje uvrstimo tudi društvena poročila v list. Reči moramo, da je posebno med mlajšim učiteljskim sedaj pridobil »Učiteljski Tovarš« zelo mnogo prijateljev in dobrih so-trudnikov. Če se enkrat izklobam iz gospodarske mizerije, bo treba gledati na razširjenje lista, ker list je visoko aktiven.

Uredništvo.

— Učiteljstvu, zlasti šolskim upraviteljem mariborskega okraja. Pri našem učiteljskem zborovanju dne 8. t. m. smo sklenili organizirati proučevanje novega projekta šolskega zakona na ta način, da istega na vseh šolah proučujemo posamezni učiteljski zbori, šolski upravitelji pa zberejo tozadevne proučitvene rezultate (mnenja, predloge i. sl.) v obliki kratkih zabeležav od poglavja do poglavja. Vsi šolski upravitelji prinese te beležke s seboj k sestanku pedag. sreskega odseka, ki bi se vršil v četrtek, dne 3. februarja t. l. V to svrhu smo za vse člane pedag. odseka in za vse šolske upravitelje našega okraja zapisali pri šolski oblasti za šole prost dan 3. februarja, kajti za poglobitev v študij in razpravo šolske zakonodaje nam naša sreska učiteljska zborovanja nudijo pre malo časa, uradnih okrajnih zborovanj pa ni. O rešitvi navedene prošnje za dopust, od katero je odvisen naš sestanek ter več podrobnega o pričetku in kraju sestanka poročamo pravčasno v »Učiteljski Tovarš«. Med tem pa k razdelitvi in dogotovitvi dela! — Za sres. ped. odsek: M. V.

— Tovarišice, ki se žele naročiti na »Ženski pokret«, naj nemudoma javijo svoj naslov »Društvo učiteljic v Ljubljani« (i. državnega dekliska osnovna šola pri Sv. Jakobu). Naročnino bo vpslati po prejemu prve številke, kateri bo priložena položnica.

— Nekateri člani(ice) Učiteljskega društva za srez Litija imajo v blagajni preostanke, s katerimi morejo razpolagati ali jih prisipati na račun nove članarine za leto 1927. Ti so: Aničič Joško 26 Din, Cirman Fini 36 Din, Čerin Bogomila 16 Din, Habjan Danica 20 Din, Koritzky Marica 24 Din, Koprce-Perko 36 Din, Kramar Olga 20 Din, Levstik Jana 36 Din, Medved Stane 36 Din, Mihelič Hilda 36 Din, Mitterhammer Anica 36 Din, Okorn Vinko 36 Din, Oelhofer Ada 36 Din, Pelko Matija 36 Din, Perko Venčeslav 20 Din, Taljanec-Furlan Zinka 20 Din, Prestor Julija 36 Din, Ritter Stibrič 36 Din, Samec Franc 36 Din, Schwajger Marija 20 Din, Šulin Matko 36 Din, Tomšič Pavla-

36 Din, Turek Alma 36 Din, Turnher-Kovač Anica 36 Din, Turnher Edmund 36 Din. — Zagorje, 4. januarja 1927. — Kolenc.

JAVNA ZAHVALA.

Vsled tragične smrti mojega nepozabnega soproga Jurija Nagliča, mizarskega mojstra v Zg. Beli, izražam tem potom zavarovalni zadrugi »Croatia«, pri kateri je bil umrlj še le leto dni zavarovan, javno zahvalo, ker mi je imenovana zavarovalnica najkulantneje izplačala zavarovano vsoto.

V Zg. Beli, dne 13. januarja 1927.

Franciška Naglič s. r.

Nova napredovanja, imenovanja, upokojitve itd.

—i Napredovanje. V 3. grupo II. kategorije: Josip Kotnik, Anton Kobentar, Lovro Kleindienst, Helena Matkovič, Marija Flego, Martina Supančič, Marija Pečnik, Kuglič, Antonija Lorenta, Elizabeta Bertonec, Angela Sabec, Albina Traven, Marija Kragjer, Ivan Sumljak; v 4. grupo II. kategorije: Oskar Hrašt, Božica Hero, Marija Paš, Marija Podboj, Doroteja Belinger-Janež, Adela Weble, Marija Schrott, Janez Hartman, Stane Jančigaj, Fran Mencej, Anton Sešek, Vlado Košenina, Fran Gorup, Alojzija Zivko, Amalija Golobič, Franja Šušteršič, Ana Pertl, Marica Setina, Karolina Conč, Otilja Čepe, Terezija Peršuh, Lea Horvat, Gabrijela Kurbus, Karolina Burian.

—i Napredovanje. V 6. grupo I. kategorije: Dr. Gregor Zerjav; v 1. grupo II. kategorije: Josip Gole, Iva Mesec, Josipina Hlebanja-Javornik, Marija Klančnik, Josipina Strigl-Klein, Robert Senica, Marija Kovačec, Ivana Černe, Terezija Ravhekar; v 2. grupo II. kategorije: Emilja Vodopivec, Ciril Delcett, Marija Burja, Ačim Jurčič, Marija Dominkuš, Filomena Štancer, Cecilija Cvetko, Ana Jureš-Ostrec, Anton Fink, Ljudevit Belšak; v 1. grupo III. kategorije: Marija Avbelj, Ivanka Sinkovec.

—i Napredovanje. V 1. grupo II. kategorije: Karel Vollmaier, Julij Sevnik, Mirko Lešnik, Ferdo Pokernik, Vinko Stopar, Berta Brenc, Marija Kregar, Marija Koprive, Šumenjak, Marija Kožuh, Marija Šterk, Jurca, Katarina Schweiger; v 2. grupo II. kategorije: Alojzij Lušin, Simon Kerbler, Ivan Muršec, Anton Zdolšek, Fran Mlinšek, Josip Puhr, Mirko Klanjšček, Ignacij Pejcha, Milica Jug, Marija Kern, Marta Verk-Sekirnik, Olga Pečnik.

—i Napredovanje. V 1. grupo II. kategorije: Ivan Zagar, Marija Stupica, Matilda Podkrajšek, Adela Reven, Franja Lavrič, Anica Mencinger-Vizjak, Josipina Stegenšek, Antonija Drobnič, Angela Cerar, Ivana Preželj; v 2. grupo II. kategorije: Tone Gaspari, Ivan Verbič, Alojzij Hofbauer, Stanek Vrežec, Josip Špenko, Josipina Demšar, Roza Mejak, Franja Drnovšek, Marija Gajšek, Marija Judnič.

Boj za svobodo in neodvisnost učiteljskega stanu.

—c Mi smo pristaši narodnega in državnega edinstva, to smo že čisto pokazali. Ali smo ravno tako tudi za kulturneje prosvetno politiko, za svobodnejšo šolo, za pravico in zakonitost v nasprotstvu s strankarstvom in nasiljem v državnih institucijah, za popolno demokracijo v šoli in v državi, z eno besedo rečeno: mi smo za progres, ki tangira celokupno življenje. Manifestiramo v vseh svojih problemih in na vseh poljih. Za nas ni edinstvo, svoboda mišljenja in naprednost le beseda, temveč to vse vršimo v dejanju. P. J.

—c Mi nočemo strankarstva in politike v svoji organizaciji, ker se danes pod politiko razume zakulisna intriga in strankarsko podtikanje v svrhu osebnih in strankarskih interesov. Ali če bi se strankarstvo smatralo, kakor bi se moralo, kot delo na občnem, ne pa kakor danes na strankarskem dobru, potem bi se tekom časa, v ritmu našega razvika vsekakor srečali, na poti evolucije. P. J.

—c Člani naše organizacije uživajo popolno svobodo v političnem opredeljevanju. Ali vendar oni niso prenapeti zagrizeni strankarji. V njih prevladuje stanovska zavest. Zato zamerijo vsem strankam, pa bodi tudi svoji, ki ne obračajo dovolj pažnje na naše učiteljsko ekonomsko in pravno organiziranje stanu, ki nas ne ločijo od drugih, ki jim politika ne more do živega. Za nas je politika osebna zadeva poedince, do čim je vse naše delo usmerjeno na ekonomsko in pravno organizacijo stanu. Mi stavljamo odslej naš ekonomski in socialni moment na prvo mesto. V tem smislu delamo povsod, pa tudi v poedinih strankah. — P. J.

—c Mi sicer vemo, da se morajo voditi še politične borbe, kjer se ljudje navdušujejo za ideje in programe kot take in verujejo v ta ali oni sistem vladavine. Ali kot učitelji običajno čisto preveč ekstremitet in škodljivost take prenapete borbe, vso praznoto forme, ko se borba vodi brez obzira na državne in narodne, torej tudi šolske interese. Proti taki politiki smo, s katero se rušijo pravni in kulturni temelji. Naj nas prenapeti strankarji anatomirajo in preklinjajo, mi se za tak način borbe ne navdušujemo, ker gazijo še to, kar je celokupnemu narodu sveto in dragoceno. — P. J.

—c Svoboda, enakopravnost in nedotakljivost so lepe stvari. Ali nam je malo do tega, da se jih v načelu prizna, ko vemo, da se v praksi vsled drugih osnovnih neenakopravnosti ne uveljavlja. Hočemo zagotoviti za ekonomsko in socialno nezavisnost učitelja. Za te naše težnje se ne bori odkrito pravzaprav ni ena obstoječih strank. Vsaka nas hoče le kupiti. Vemo, da je šola in z njo tudi učiteljstvo politikum, ali ona je politikum države, a ne stranke, ki slučajno in začasno krmilari državno ladjo. P. J.

—c Videli smo vso nemarnost, nesposobnost in nasilja, ki so nas neprestano težila. Ali čas je dozoreval in dozorela je vsa učiteljska konservativnost do volje, da se razmere predrugačijo in se osvobodimo zla. Ni čudo, da smo uvideli vso to brezmejno nasilje in zlo, dasi ga ne moremo še tako hitro spraviti raz svojo grbo (Mönderdorfer), ker se stari grehi naših današnjih desidentov kaj radi maščujejo in je pot še dolga do popolnega osvobodjenja. Zato treba v političnem svetu utrditi in obelodaniti našo novo orientacijo o učiteljskih težnjah in ciljih. V učiteljstvu samem stvar dozoreva, če ni že zrela. Njega budi in dviga zlo, ki ga čuti na svoji lastni koži in plečih, akoprav smo se navadili mnogo prenesti. Učitelj se budi, ker v njem dozoreva odpor proti zlu in nezdravim razmeram, ker čuti globok neodoljiv pokret, ki se poraja sponzato, ki ga ne more nihče preprečiti in zadržati ni z besedo, pretnjo, obljubo, ni z lažjo in frazami, pa tudi ne z nasiljem. Tudi lepe parole učiteljske danes pretehta, preden jim sledi. S slepim drvenjem za njimi ne mara postati škodljivce lastnega stanu. P. J.

—c Bilke za potapljačaje. V »Edinstvu« se blišči v uvodnem članku med drugim tudi ta bosa, »da je del učiteljstva zašel s svojo znano deklaracijo na pota, kamor mu zavedno in izkušeno slovensko učiteljstvo ne more slediti.« Znano je, da so si naši desidenti vzeli patent na vse, kar diši po nečem, kar bi držalo. Zato ni čudo, da so si tudi tu vzeli, po gornjih besedah sodeč, pažtent nad zavednostjo in izkušnostjo, češ, da so samo oni učitelji zavedni in izkušeni, ki ne soglašajo z deklaracijo. To so lepe blažilne besede, dasi zelo izpodbitne, kajti ravno izkustvo je rodilo novo orientacijo. In kar je važno, v gornjih besedah povdarjajo, da »slovensko učiteljstvo ne more slediti« novim razmeram. Ne tresemo se pred to njihovo grožnjo, ker vemo, da smo z deklaracijo pokazali vsemu jugoslovenskemu učiteljstvu pot, ki jo mora hoditi. Ti »slovenski učitelji«, ki vsepovsod povdarjajo državno in narodno edinstvo, so vendar samo »slovenski«, dasi narodno edinstvo nikoli ne govori o slovenstvu, temveč samo in vedno o jugoslovenstvu. Torej videti je, da je bilo državno in narodno edinstvo le izgovor. P. J.

Učiteljstvo v drugih državah.

KONGRES ŠVEDSKE ZVEZE UČITE-LJIC.

Vršil se je v avgustu v Upsali. Ta zveza obstoja že 20 let in zato je bil kongres spojen s proslavo 20-letnice. Na kongresu se je seveda v prvi vrsti obravnavalo vprašanje plač. V resoluciji so se učiteljice izrazile, da obžalujejo, da morajo tako dolgo čakati na rešitev povišanja plač. Pričakujejo, da se to vprašanje kmalu spravi na dnevni red parlamenta, kakor tudi, da se regulirajo odnosi med plačami učiteljev in učiteljic.

KONGRES ŠVEDSKE »UČITELJSKE ZVEZE«.

Švedska učiteljska zveza (organizacija le za učitelje, ne pa učiteljice) je zborovala v avgustu v Geolu. Prisotnih je bilo okrog 200 učiteljev.

Na dnevnem redu so bila važna vprašanja, med njimi o plačah, učnem načrtu, pristopu k »Delovni konfederaciji«, taktična in propaganda vprašanja, brezposelnost učiteljstva itd.

O vprašanju zvišanja plač je poročal Johansson, ki je tudi član tozadevne državne komisije. Ta komisija je izdelala projekt, po katerem se bodo izenačile plače učiteljev s plačami ostalega državnega uradništva in tudi s plačami učiteljic. Učiteljice le z dveletnim učiteljskim, (ki ne poučujejo le v prvih dveh šolskih letih osnovne šole), bodo dobivale nižjo plačo.

Vendar se pojavljajo težkoče pri izenačenju plač učiteljev in učiteljic, ker je na Švedskem razlika v plačah pri vseh državnih uradnikih in uradnicah. Učiteljice imajo isto plačo kot ostale državne uradnice z isto izobrazbo. Ako se bodo plače učiteljic izenačile s plačami učiteljev, torej prve zvišale — se bodo čutile ostale državne uradnice zapostavljene. Uradnice so dose-daj v 11. plači, razredu, učiteljice pa bi prišle po izenačitvi v 17. plači, razred, kar izgleda v razpredelnici takole:

11. plač. razred: 2730—3240 kron (plača uradnic. — 15. plač. razred: 3450—4560 kron (plača uradnic do 4260 K). — 17. plač. razred: 3960—5160 kron (plača uradnic do 4860 kron).

(Varijacije v plačah so vsled različnih draginskih razredov; plače se računajo na leto).

Če bi se izenačile plače učiteljstva, bi to stalo državo 12.000.000 kron več, kot če bi se le zvišale plače učiteljev.